

Oszlánczi Mercédesz

Az alimentációs szerződések aleatórius jellegének változása

Történeti és összehasonlító jogi vizsgálatok az új Ptk. perspektívájából*

A szerződési kockázatvállalás kérdéskörében leszögezendő, hogy a szerződésekben – noha különböző fokban – általánosan jelen van a kockázat, vagyis minden szerződés kockázatos, de nem minden szerződés aleatórius.¹

Az alimentáció latin szó, élelmezést, táplálást jelent, a jogtudomány azonban azokat a szerződéseket sorolja e jogügyletek körébe, amelyek magukban foglalják többek között a jogosult megfelelő eltartásához szükséges tevékenységeket – többek között az élelmezést, lakást, fűtést, világítást, valamint az eltartónak szintén kötelezettsége a tartásra jogosult támogatása betegsége és halála esetén is.² A fogalomkörbe tartoznak még azok a szerződési kauzájú jogviszonyok, amelyeknél a járadékszolgáltatásra kötelezett meghatározott pénzösszeg, vagy más, helyettesíthető dolog időszakonként visszatérő szolgáltatására köteles.

A leírtak alapján az 2013. évi V. törvény, vagyis az új Ptk. a tartási és az életjáradéki szerződéseket nevesíti.³

I. A tartási szerződés sajátosságai

A tartási szerződés alapján a tartásra kötelezett, vagyis az eltartó a tartásra jogosult körülményeinek és szükségleteinek megfelelő ellátására, gondozására köteles, amelyért cserébe az eltartottnak (tartásra jogosult) ellenértéket kell nyújtania.

A tartási jellegű szolgáltatásokra való jogosultság olyan vagyoni értékű jog, amely szorosan a jogosult személyéhez tapad és kizárólag általa gyakorolható,⁴ azokat nem köteles mástól elfogadni.⁵ A személyes jelleg mellett a bizalmi ismérv hozható fel. A bírói gyakorlat azonban megengedi a

---

* E tanulmány alapjául szolgáló dolgozat a XXXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencián a Polgári Jogi Tagozat III. szekciójában indult. Konzulens: Dr. Benke József adjunktus, Dr. Kecskés László egyetemi tanár.

¹ Nochta Tibor: Mennyiben szerződési kockázat a gazdasági válság? Jog – Állam – Politika 2011. 87-97. o., Idézi Benke József: A reményvétel. HVG-Orac, Budapest 2011. 391. o.

² 2013. évi V. törvény indokolása, LXVI. fejezet, A tartási szerződés.

³ Nochta Tibor – Kovács Bálint – Nemessányi Zoltán: Magyar polgári jog. Kötelmi jog. Különös rész. Második, az új Polgári Törvénykönyv tervezetere tekintettel átdolgozott kiadás. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2008. 204. o.

⁴ BH1995.711

⁵ Nochta – Kovács – Nemessányi: i.m. 207. o.

teljesítési segéd igénybe vételét, pl. ha az eltartó kiskorú, a szolgáltatásokat a szülő teljesítheti.

A tartási szerződés további differentia specificái között említhető a járadékszerűség, mert a szolgáltatásokat részletekben, akár naponta lehet nyújtani. A kötelem sajátosságai közé tartozik még a tartós célkötelmi jelleg, valamint a huzamosság, amely magában foglalja a kontraktus aleatórius voltát is, mivel a jogviszony általában az eltartott halálával szűnik meg, így előfordulhat, hogy a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között fennálló értékviszony nem arányos. A tartási szerződést határozott időre is ki lehet kötni, amely csökkenti a jogviszony kockázati jellegét.⁶ A felek köthetnek olyan alimentációs szerződést is, amelynél megvizsgálják, hogy a nyújtani kívánt ellenszolgáltatást az eltartó meddig tudja felhasználni a jogosult eltartására, majd ehhez mérten határozzák meg a kontraktus időtartamát.⁷ Ez a kikötés csökkenti a szerencse elemet az eltartottnál, de nem szünteti meg teljesen, mert a jogosult meghalhat a kikötött idő eltelte előtt is, ami ismét azt eredményezné, hogy a haláláig nyújtott tartás nem fedezi az ellenszolgáltatás értékét. Kelemen a jogviszony további ismérveként a szigorúságot említette még, mivel a jogosult megélhetésének biztosításához a megfelelő időben és helyen megvalósuló pontos teljesítés is szükséges.⁸ Az új Ptk. a 6:491. § (1) bekezdésében ellenszolgáltatás teljesítésére kötelezi az eltartottat, tehát alapvetően visszerthes szerződésről van szó.

II. Az alimentációs szerződésekben előforduló szerencseelem

1. A szerencseszerződés jellemzője

Az aleatórius jelleg bővebb kifejtésére a dolgozat elején került sor, az egyes konkrét szerződés típusok megnevezése azonban erre a fejezetre tartozik. A szerencseszerződések tárgya valamilyen jövőben bekövetkezendő eseménytől vagy ténytől válik függővé. Előzetesen csak becsülhető, hogy a szerződés eredménye nyereséges vagy veszteséges lesz-e, illetve, hogy ez melyik félnél fog beállni. Szerencseszerződésről beszélünk fogadás, reményvétel,⁹ játék, valamint az alimentációs szerződések esetében. Ezek közül a fogadás, valamint a játék bírói úton nem, a reményvétel, továbbá az alimentációs

---

⁶ Vékás Lajos: Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez. Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest 2008. 1068. o.

⁷ Kecskés László: A tartási és az életjáradéki szerződés. A díjkitűzés. Kötelezettségvállalás közérdekű célra. In: Gellért György (szerk.): A Polgári Törvénykönyv Magyarázata. II. kötet. Hetedik, javított kiadás. Budapest: CompLex Wolters Kluwer, 20072091. o.

⁸ Kelemen László: Az ellátási kötelem tartalma. In: Szladits Károly (szerk.): Kötelmi jog különös része, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, Budapest 1942. 400. o.

⁹ Ezzel markánsan ellentétes álláspontot képvisel Benke (2011) és Bessenýó (2014), 197.

szerződések bíróilag érvényesíthetők.¹⁰ A tartási szerződések esetében a kötelezett speciális szolgáltatást nyújt, amelyhez a bizonytalanság, illetve a szerencseelem társul. Így a jogviszony időtartama, tartalmi váza nemcsak a szerződés megkötésekor, de még annak ideje alatt sem határozható meg.¹¹

2. Az eltartott, illetve az eltartó oldalán jellemzően előforduló szerencseelemek

A bírói gyakorlat kimondta, hogy az eltartott haláláig kikötött szerződések szerencseszerződéseknek minősülnek.¹² Az eltartott oldalán akkor jelenik meg kockázat, ha az eltartó meghal, és a nyújtott ellenszolgáltatást nem fedezi az eltartó által addig nyújtott tartás. A szerencse jelleg miatt nem vizsgálható az átruházott vagyoni érték és a tartás értékének aránya, valamint a jogosult az utóbb szerzett vagyonát is átruházhatja.¹³ Ekkor az elhalt eltartó (mint örökgyógyó) örökösei kötelesek helyt állni mindaddig, amíg a tartás nem fedezi a nyújtott ellenszolgáltatást.¹⁴

Ez az eset fordítva is igaz, az eltartó számára kiszámíthatatlan a jogosult halálának időpontja, tehát a sok költség és erőráfordítás nem biztos, hogy egyensúlyban áll a kapott ellenszolgáltatással. Elmondható tehát, hogy az eltartónak is fennáll a kockázata, ha az általa nyújtott tartás értéke nagyobb, mint a kapott ellenszolgáltatásé.¹⁵ Ekkor felmerülhet benne a szerződés megszüntetésének gondolata.¹⁶ A régi Ptk. előtti bírói gyakorlat teljesen elzárkózott a szerződés megszüntetésétől ebben az esetben, azonban az újabb gyakorlat enyhített a szigoron, és lehetőséget biztosít akkor, ha a kötelezett körülményeiben lényeges változás állt be a szerződéskötés időpontjához képest, s így nem tudná változatlanul teljesíteni a kötelezettségét. Ekkor a felek megegyezésének hiányában lehetőség van a szerződés bíróság általi

---

¹⁰ Zlinszky Imre – Reiner János: A Magyar Magánjog mai érvényében, Különös tekintettel a gyakorlat igényeire. Franklin-társulat, Budapest 1902. 734-735. o.

¹¹ BH2013.125. Az osztrák legfelsőbb bíróság (OGH) kimondta, hogy a szerencseszerződés tárgya a kockázat vállalása, továbbá – csakúgy, mint a magyar jogban – bizonytalan jövőbeli előny haszonban való reménykedés. Beim Glücksvertrag ist unmittelbarer Vertragsgegenstand die Übernahme eines Risikos, eines Wagnisses. (OGH 02.03.1978 6 Ob530/78.) Benke József: A tartási és az életjáradéki szerződés. In: Csehi Zoltán (szerk.): Az új Polgári Törvénykönyv magyarázata: Kommentár a 2013. évi V. törvényhez. Budapest: Menedzser Praxis Kiadó, 2014. 270. o.

¹² BH1999.22

¹³ Pf.II.20.181/2006/5.

¹⁴ 2013. évi V. törvény 6:493. § (3) bek.

¹⁵ Nincs jelentősége annak, hogy a kötelezett milyen hosszú ideig teljesíti tartást. Pfv.IV.21 976/1996/3.

¹⁶ Kecskés: i.m. 2094. o. BH1976.212 A kötelezett halála a jogviszonyt még nem szünteti meg. A jogutódnak viszont az örökgyógyó tartozásaiért fennálló felelősség szabálya szerint helyt kell állni.

módosítására a *clausula rebus sic stantibus* elve alapján. A bírói szerződésmódosítás lehetősége azonban szűkebb körben érvényesülhet a szerződés (főként) létfenntartó jellege folytán.¹⁷

A módosítás oka lehet még a felek körülményeiben beállott személyes, tárgyi, pszichikai jellegű változás,¹⁸ de előfordulhat, hogy a jogosult hozzáállásából adódhat ilyen körülmény.¹⁹ Amennyiben a felek viszonya megromlik, valamint akkor, ha az eltartott visszautasítja a nyújtani kívánt tartást, ezek az okok még nem eredményezhetik a szerződés megszüntetését, és azt nem is kényszerítheti ki ilyen módon a jogosult.²⁰ Ez esetben a bíróság elsősorban a tartási szerződést életjáradéki szerződéssé alakítását kísérelheti meg.

Felmerül a kérdés, hogy ki tartja el a jogosultat, ha az eltartó örökösök nélkül hal meg. A Ptk. kimondja, hogy örökös hiányában az állam a szükségképpen örökös,²¹ a jogosult így továbbtartási igényét – abban az esetben, hogyha az általa nyújtott ellenszolgáltatás értéke meghaladja az elhalt eltartó által nyújtott tartás értékét – az állammal szemben érvényesítheti. Azonban az eltartottnak még a jogviszony kezdete előtt mérlegelnie kell, hogy megköti-e a tartási szerződést olyan eltartóval, akinek nincsenek örökösei. Ez beletartozik az ügyleti kockázatba.

III. Az ellenszolgáltatás reményében nyújtott tartás

Az aleatórius jelleg e szerződéseknél a legmeghatározóbb, és bár sem a régi, sem pedig az új Ptk. nem rendelkezik róla *expressis verbis*, gyakorlati jelentősége meghatározó.²² A jogviszony értelmében, írásbeli szerződéskötést mellőzve, a fél a másik számára, – anélkül, hogy fennállna a törvényes tartási kötelezettség, – tartást nyújt valamely jövőbeni ellenszolgáltatás nyújtása reményében, amely jellemzően az örökössé nevezés. Mivel fennáll az ellenszolgáltatás reménye, a jogviszony visszterhes.²³

¹⁷ Kecskés: i.m. 2096. o.

¹⁸ Kecskés: i.m. 2104. o.

¹⁹ Miniszteri Indokolás, (1959) 464.

²⁰ BH2002.14; BH1995.712. Ha az eltartó a szerződés szerinti teljesítésre készen állt, de még sem tudta megtenni, mert pl. az eltartott nem tartott rá igényt, a szerződés akkor is teljesedésbe megy. Pfv.I.21.439/2010/16.

²¹ 2013. évi V. törvény 7:74. § (1) bek.

²² Az Mtj. idejében fennálló gyakorlat, akkor is jogosnak tartotta az eltartott reményét az ellenszolgáltatásra, ha az eltartott kijelentette, hogy hálás lesz a tartásért. Vadász Lajos (szerk. és jegyzetekkel ellátta) – Szentkúthy István – Cserta Kálmán: Magánjogi Törvénykönyvünk és élő tételes jogunk. II. kötet. Kötelmi és öröklési jogunk. Attila-nyomda, Budapest 1930. 244. o.

²³ Kelemen: i.m. 391. o. Az ellenszolgáltatás reményében nyújtott tartást Kelemen a szolgálati szerződések körébe sorolja. (C.2935/1928.J.H.III.463.C.4341/1925. Id. Almási: II.

A kockázat abban rejlik, hogy az eltartó egy ígéretre, vagy pedig a jövőbeni szolgáltatás reményére alapozza a szerződés érvényes fennállását. A reményt az eltartott kifejezett ígérete indokolhatja, de előfordulhat az is, hogy az eltartott elfogadja a tartást, tudván az eltartó teljesítésének okáról. Probléma akkor merül fel, ha az eltartott nem váltja be ígéretét, tehát nem nyújt ellenszolgáltatást. Az eltartottat védi a PK 89. számú állásfoglalás b) pontja, amelyet a Kúria²⁴ az új Ptk. alkalmazása körében is irányadónak tekint, lehetővé teszi, hogy hagyatéki hitelezőként lépjen fel ez esetben,²⁵ még akkor is, ha közeli hozzátartozókról van szó.²⁶

1. Az ingatlan tulajdonjogának átruházása, mint ellenszolgáltatás

Mint leggyakrabban átruházott ellenértékért, az új Ptk. – a régivel ellentétben – az ingatlanért cserébe elsősorban megfelelő biztosíték adását követeli meg, azonban, ha az eltartó e lehetőséggel nem él, úgy az eltartott kérelmére ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni a tartási jogot.²⁷ A kötelezett a biztosíték adásával lehetővé teszi, hogy az ingatlant ingatlanpiacon könnyebben lehessen értékesíteni, így nem szükséges bejegyezni a vevők aspektusából visszatartó hatású tartási (vagy az életjáradéki jogot).²⁸ Az eltartó nem, illetve nem megfelelő teljesítése esetén a jogosult kielégítést kereshet vagy a biztosítékból, vagy – tartási jog bejegyzése esetén – az ingatlanból, így küszöbölve ki az eltartott kiszolgáltatott helyzetét.²⁹ Ha az ellenszolgáltatás tárgya lakásbérleti jogviszony, illetve kedvezményes vételáron való megvásárlás lehetősége, – a tartási szerződés kockázati jellege miatt – nem releváns, hogy az eltartó azt milyen hosszú időn át teljesített tartás fejében szerezte meg.³⁰

A gyakorlatban igencsak jellemző, hogy a kapott ingatlant a kötelezett átruházza, elajándékozza, esetleg elcseréli.³¹ Ez esetben az eltartó személyes kötelezett lesz, az új tulajdonosnak dologi kötelezettként kell majd helytállni, az eltartó szerződésszegése esetén, vagyis túrnie kell, hogy a jogosult az

---

877.) A joghatályos nyilatkozat tételére képtelen, cselekvőképességet kizáró gondnokság személy ígérete is visszerhességet jelent. Kecskés: i.m. 2112. o.

²⁴ 1/2014 (III.3.) PJE jogegységi határozat 1. pontja

²⁵ Kecskés: i.m. 2112. o.

²⁶ Kőrös András: LXVI. Fejezet A tartási szerződés. In: Petrik Ferenc (főszerk.) – Wellmann György (szerk.): Polgári jog. Kötelmi jog. Harmadik, negyedik, ötödik és hatodik rész. Az új Ptk. magyarázata VI/VI. HVG-Orac, Budapest 2013. 395-396. o.

²⁷ 2013. évi V. törvény, 6:494. § (1) bek.

²⁸ Vékás: i.m. 1072. o. BH1988.103 Megszűnik az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tartási jog az eltartott halálával.

²⁹ 2013. évi V. törvény 6:494. § (2) bek.

³⁰ LB.Pfv.II.20.569/2007/4.

³¹ Kecskés: i.m. 2103. o.

ingatlanból végrehajtás útján kielégítést keressen. A kielégítés összegét a lejárt, a nyújtani elmulasztott, továbbá a jövőben esedékes szolgáltatások együttes pénzbeli értéke alapján határozzák meg.³² A személyes kötelezettnek továbbra is teljesítenie kell a szerződésben foglalt kötelezettségét.³³

Az eltartott biztosítéka lehet az átruházás haszonélvezeti jog fenntartásával is választható módja. Ekkor a tulajdonos eltartó csak akkor használhat és szedheti a hasznokat, ha a haszonélvező eltartott e jogokkal nem él. Mindezen jogok további biztosítására elidegenítési és/vagy terhelési tilalom is bejegyezhető, amelyet kikötni csak a tulajdon átruházáskor, tehát a tartási, életjáradéki jog bejegyzésével egyidejűleg lehet. Az eltartott kockázatát ez csökkenti a legjobban, mivel ha a jogokat e tilalmak figyelmen kívül hagyásával gyakorolják, úgy az semmisséget eredményez. A tilalom jogosultjának adatain kívül fel kell még tüntetni, hogy mely jog biztosítására szolgálnak.³⁴

Az ingatlan tulajdonjogának átruházása nem sértheti a kötelesrészre jogosultak, valamint a hitelezők érdekét. A régi Ptk. miniszteri indoklása még a ténylegesen teljesített tartás értékét meghaladó vagyont tekintette alapnak a kötelesrész kiszámításánál, azonban az újabb bírói gyakorlat szerint az átruházott ingatlan a számításnál nem vehető figyelembe.³⁵

Az 1959. évi IV. törvény nem adott lehetőséget először megfelelő biztosíték adására, valamint a telekkönyvbe való bejegyzést is csak lehetőségként említette, ám meg kell említeni, hogy az új Ptk. sem teszi a bejegyzést kötelezővé, csupán csak az eltartott kérelmére. Az átruházást – csökkentve a szerencsejellegét – határozott időre is ki lehet kötni, érvényesítve a diszpozitivitás elvét.³⁶ Az Mtj. először kikötményként szabályozta az ingatlanátruházást. Rendelkezett afelől is, hogyha az ingatlanban a kikötményes az eltartottal együtt lakott, a jogosultnak gondoskodnia kellett a lakható állapot fenntartásáról, és az ingatlan pusztulása esetén más lakást biztosítani az eltartó számára.³⁷

2. Többalanyúság az eltartottak esetében

³² Delbó Erika: A tartási, az életjáradéki és az öröklési szerződés. Res Immobiles 2010. 1-2. sz. 51. o. Vhr. 28. § (1) bek. A tartási jogot az egész tulajdonra, egész tulajdoni illetőségre, továbbá eszmei hányadra lehet bejegyezni.

³³ Kovács: i.m. 207. o.

³⁴ Vhr. 28. § (2) bek., Delbó: i.m. 51. o.

³⁵ Kecskés: i.m. 2096. o.

³⁶ Miniszteri Indokolás (1959) 463.

³⁷ Vadász – Szentkúthy – Cserta: i.m. 241. o.

A többalanyú kötelmeket a Ptk. az általános kötelmi részben említi, viszont speciálisan a tartási szerződésekre vonatkozóan a 6:493. § (2) tartalmaz rendelkezéseket, amely e szerződések többalanyúságának problémakörét szabályozza az eltartotti oldalon.

Ha felek a tartási szerződést több jogosult javára kötötték meg, azonban az egyikük meghal, a törvény alapján a túlélő eltartottak változatlan tartalommal igényelhetik a szolgáltatást.³⁸ Kockázatot csökkentő rendelkezést fogalmaz meg a Ptk., amikor az általános kötelmi szabályokra tekintettel kizárja a jogosulti egyetemlegességet.³⁹ A tartás fogalmával ellentétben állna, ha a követelés úgy illetné meg az eltartottakat, hogy bármelyikük követelheti az egész szolgáltatást, azonban a kötelezettet egyszeri teljesítéssel, valamint akármelyik jogosult kielégítésével szabadulna kötelezettsége alól,⁴⁰ így a többi jogosult elesne az ellenszolgáltatás fejében nekik járó tartástól.

Alkalmazható az együtteség szabálya, – ami szintén a kötelelem aleatórius jellegét enyhíteni hivatott – amely a nem osztható szolgáltatások esetében jelentős, ugyanis ilyenkor valamennyi jogosult kezéhez kell teljesíteni.⁴¹ A 6:493. § (2) bek. pedig úgy rendelkezik, hogy „ha a körülményekből más nem következik” kikötést, illetve hozzáteszi a megszokott életvitelhez elengedhetetlen szolgáltatások követelésének lehetőségét.⁴² Ezen oszthatatlan szolgáltatások – mint például a lakáshasználat vagy a rezsiköltségek viselése – továbbra is teljes egészében igényelhetők.⁴³

Ha a szerződés tárgya osztható szolgáltatás, minden jogosult követelheti az őt megillető részt, mely kétség esetén a szolgáltatás egyenlő mértékét jelenti.⁴⁴ Utóbbi rendelkezést, a kódex szintén a 6:493. § (2) bekezdésben erősíti meg, amikor kimondja a túlélő jogosult arányos követelésére fennálló igény fenntartását.⁴⁵ Osztható szolgáltatásnak számít pl. az élelmiszer, mely a túlélő eltartottat ugyanolyan arányban illeti meg, így a ráeső részt követelheti az eltartótól.⁴⁶

3. Többalanyúság a kötelezettek estében

Természetesen a kötelezetti oldalon is előfordulhat több szerződő fél. Érdeemes e szegmensnél is a Ptk. általános kötelmi szabályait vizsgálni elsősorban. Az eltartott követelheti mindegyik kötelezettől a ráeső részt,

---

³⁸ 2013. évi V. törvény, A tartási és az életjáradéki szerződés, Indokolás.

³⁹ Benke: A tartási és az életjáradéki... 299. o.

⁴⁰ 2013. évi V. törvény 6:33. § (1) bek.

⁴¹ 2013. évi V. törvény 6:32. §

⁴² 2013. évi V. törvény 6:493. § (2) bek.

⁴³ Kőrös: i.m. 390. o.

⁴⁴ 2013. évi V. törvény 6:31. §

⁴⁵ 2013. évi V. törvény 6:493. § (2) bek.

⁴⁶ Kőrös: i.m. 390. o.

amely kétség esetén a tartás egyenlő arányban való igénylését jelenti.⁴⁷ Ellentétben az eltartotti oldallal, a tartási szerződés kötelezeti oldalán előfordulhat egyetemlegesség.⁴⁸ Nem osztható szolgáltatások esetében a teljesítés bármelyik kötelezettől követelhető, osztható szolgáltatásnál pedig az eltartott bármelyik kötelezettől követelheti a teljesítést. Amennyiben valamelyik egyetemlegesen kötelezett teljesít, annak erejéig az eltartottal szembeni kötelezettség megszűnik.⁴⁹

E tekintetben kockázati elemként merül fel az a kérdéskör, mely az osztható szolgáltatás egyetemleges vagy osztott voltával foglalkozik. Benke szerint, mivel a tartási szerződések megkötésekor sokszor az eltartott létfenntartásáról van szó, így indokolt lett volna az új Ptk. –nak kifejezetten meghatározni az osztott szolgáltatás egyetemlegességét. Így a jogosult akármelyik eltartótól követelhetné a tartást, míg oszthatóság esetében csak az adott eltartóra eső részért léphet fel. Véleménye szerint a megoldás a diszpozitivitásban, azaz a felek egyetemleges kötelezeti jogállásra vonatkozó megállapodásának lehetőségében kereshető.⁵⁰

III. A bírói gyakorlat

A többalanyúság leggyakoribb esete az, amikor akár eltartóként, akár eltartottként házastársak kötnek szerződést. A bírói joggyakorlatban az eltartott oldalán felmerülő szerencseelem mérséklésére született megoldás. Ha a házastársak köteleztként szerződnek, és később elválnak, majd az egyik kötelezett elköltözik az addigi közös ingatlanból, előállhat az a helyzet, hogy az elköltöző eltartó nem kívánja tartási kötelezettségét a továbbiakban teljesíteni, és az ingatlanban maradó kötelezett sem szeretné ugyanazzal a tartalommal fenntartani a jogviszonyt. Ilyenkor – a Ptk. 6:495. § (2) bek. alapján – a fennálló tartási szerződést részben életjáradéki szerződéssé lehet változtatni az elköltözőt vagy a volt házastárs szempontjából.⁵¹ Azonban ha ez sem vezet eredményre, a bíróság megszünteti a szerződést az egyik eltartó

---

⁴⁷ 2013. évi V. törvény 6:28. § (1) bek.

⁴⁸ Tartási kötelezettség, amelyet ellenérték fejében szerződésileg többen vállaltak, a szolgáltatás természeténél fogva egyetemleges. (C.747/931.) sz. jogeset Oswald István: Polgári Jogesetlexikon, Magánjog – Hiteljog – Eljárási jog, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest 1937. 326. o.

⁴⁹ 2013. évi V. törvény 6:29. § (1)-(2) bek. A kötelezettek közül – egyetemlegesség esetén – ha az egyik teljesít, az ellenérték másik kötelezettre eső részét attól követelheti. (C.1948/929.) Oswald: i.m. 329. o.

⁵⁰ Benke: A tartási és életjáradéki... 306. o.

⁵¹ BH2000.491, Orosz Árpád: Bírói gyakorlat füzetek 8. Tartási, életjáradéki és öröklési szerződések, Opten Informatikai Kft., 2013. 59. o.

BH1978.119, Ha a házasságot felbontják, az így megváltozott helyzet miatt a tartási szerződést a felek vagy a bíróság módosíthatják, illetve megszüntethetik.

és eltartott között, és az elszámolásról való rendelkezés mellett módosítja a még kötelemben maradt eltartó tekintetében a szerződést.⁵²

Szintén a jogosulti oldalról vizsgálva a kockázatot, a házastársak valamelyikének halála nem jelenti azt, hogy az addig nyújtott szolgáltatások a felére mérséklődnek.⁵³ Ha a szolgáltatás tartalmának csökkentését illetően bírói szerződésmódosításra kerülne sor, ennek megállapításához először a felek szerződésbeli akaratát kell figyelembe venni, majd a személyi, vagyoni és jövedelmi viszonyokat.⁵⁴ A tartási szerződés az eredeti tartalommal is fennmaradhat.⁵⁵

Az eltartott házastársak a tartás fejében szolgáltatott ellenértékért mindketten felelősséggel tartoznak, a szolgáltatást nyújtó fél nem eshet el az ellenértéktől csak azért, mert az egyik házastárs vagyon hátrahagyása nélkül halt meg.⁵⁶ A fent említett együttesség szabályának megfelelő alkalmazásával ezért az „egységes és meg nem osztható” szolgáltatást a túlélő házastárs követelheti.⁵⁷

---

⁵² Benke: A tartási és az életjáradéki... 298. o.

⁵³ Az Mtj. 1476. § még így rendelkezett, nevezetesen: Ha a kikötményt az átruházó és házastársa javára állapították meg, az egyik jogosultnak halála után a túlélő az oszthatatlan szolgáltatásokat – különösen a lakást – egészben, az oszthatókat csak felerészben követelheti. Egészben követelheti az osztható szolgáltatásokat is, ha oly tárgy fenntartására vagy használatára szolgálnak, amely neki egészben jut. Vadász – Szentkúthy – Cserta: i.m. 242. o.

⁵⁴ Kecskés: i.m. 2016. o.

⁵⁵ Vékás: i.m. 1071. o. Felmerült olyan eset is, amikor több jogosult közül az egyik meghal, a szerződés terjedelme változik, mivel az élő eltartottra koncentrálódik. A szolgáltatás jellege szerinti különbséget, és az ezekből eredő joggyakorlat béli differenciálódást próbálja kiküszöbölni a 2008. évi Vékás-féle Szakértői Javaslat az új Ptk.-hoz.

⁵⁶ Benke: A tartási és az életjáradéki...298. o.

⁵⁷ Raffay Ferencz: Magyar Magánjog kézikönyve, harmadik, jelentékenyen bővített és átdolgozott kiadás. Benkő Gyula Cs. és Kir. Udvari Könyvkereskedése, Budapest 1909. 336. o.

1. A kockázat kiküszöbölését elősegítő bírói gyakorlat

1.1. Jóerkölcsbe ütköző alimentációs szerződés

Jóerkölcsbe ütköző az ügylet, – és ekként a Ptk. 6:96. §-a szerint semmis – ha az az általános társadalmi megítélés szerint elfogadhatatlan és tisztességtelen. A szerződés tárgya, a kötelezettség típusa, esetleg az ezért felajánlott ellenszolgáltatás ez esetben a bevett szokásokat, erkölcsi normákat nyilvánvalóan sérti.⁵⁸ A bírói gyakorlat már a régi Ptk. megjelenését követő években⁵⁹ kialakította állásfoglalását az egyik leggyakrabban előforduló problémakörre, miszerint nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik, ha az eltartó úgy köt szerződést, hogy tisztában van az eltartott halálos betegségével és ebből következően alappal számíthat a korai elhalálózásra. Orvos és egészségügyi szakdolgozó, illetve ezek hozzátartozói rendszeres gyógykezelés alatt álló, – valamint az arra rászoruló – beteggel tartási, életjáradéki és öröklési szerződést nem köthetnek.⁶⁰ Ha a jogosult azonban váratlanul hal meg, illetve akkor, ha a kötelezettnek tudomása volt egy már meglévő betegségről, de abból nem lehetett következtetni a hamar bekövetkező halálra, úgy ezen eseteket a bíróság nem értékeli úgy, mintha az eltartott számított volna a jogosult korai halálára.⁶¹ Az utóbbi esetben megemlítendő, hogy a hamar bekövetkező halál tudomásának ellenére a jogviszony szerencsejellege még fennáll, ugyanis továbbra sem tudják a felek, hogy az eltartott mikor fog elhalálozni, így az eltartónak továbbra bizonytalan ideig kell teljesítenie kötelezettségét.⁶²

Nem sérti az erkölcsi normákat, ha a szerződést az eltartott gyógyíthatatlan betegségéről tudva, ám a jogosult kifejezett kívánságára kötik meg, és így az ő gondozásának és ápolásának költségeit az eltartott maradéktalanul magára vállalja.⁶³ Nem semmis a szerződés továbbá akkor sem, ha a kötelezett annak megkötése előtt is jelentős mértékű tartást, szolgáltatást nyújtott,⁶⁴ illetve, ha szerződéskötés előtt az eltartó meg szeretné ismerni a jogosult

---

⁵⁸ Kovács: i.m. 2043. o.

⁵⁹ Még a Törvénykönyvek előtt kialakult gyakorlat szerint nem volt jóerkölccsel ellentétes, amikor az életjáradék szolgáltatását azért rendelték el a felek, mert köztük régebben nemi viszony állt fenn. (C.1438/930.) Osvald: i.m. 73. o.

⁶⁰ (PJD IV. 97), 11/1972. (VI.30.) EüM rendelet 18. §

⁶¹ XLIX. fejezet. A tartási és életjáradéki szerződés. In: Török Gábor – Boóc Ádám (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázata. IV. kötet. A kötelmi jog. Különös rész. Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest 2006. CD-ROM 521. o.; BH1979.416

⁶² Pfv.II.22.759/1999/4.

⁶³ BH2002.267

⁶⁴ BH1979.416

körülményeit.⁶⁵ Ez érthető, hiszen a kötelezett éppen az üzleti kockázatot szeretné így felmérni, csökkentve ezzel a szerencsejelleget.

A szülő tartását megoldhatja saját vagyonából, de az sem kizárt, hogy az egyébként törvényes tartásra kötelezett gyermekeivel tartási, életjáradéki szerződést kössön. Nem minősül jóerkölcsbe ütközőnek, ha a szülő egy vagy több olyan gyermekével köt tartási szerződést, akik egyrészt a szülő kívánalmaihoz igazodó tartást képesek és hajlandóak is nyújtani, másrészt adott esetben akár többet, mint amennyire a törvényes tartás alapján kötelezhetőek volnának. Így azok a testvérek, akik nem kötötték meg a szerződést, mentesülnek a tartás teljesítése alól, viszont amennyiben a szülőnek egyetlen ingatlanvagyon van, és ezt nyújtja a tartásért ellenszolgáltatás gyanánt, a testvérek nem hivatkozhatnak a jogviszony semmisségére az öröklés megnyíltakor.⁶⁶

Ugyanilyen törvényes tartási kötelezettség áll fenn a házastársak esetében, akik szintén köthetnek visszerhes jogviszonyt azzal a kikötéssel, hogy a törvényen alapuló tartás, illetve életjáradék értékét meghaladó szolgáltatások nyújtását a különvagyonból kell fedezni.⁶⁷ Amennyiben az élettársak a gyógyíthatatlan betegség – és így a halál előreláthatóan bekövetkező időpontjának – tudatában kötnek szerződést úgy, hogy az eltartó teljes mértékben állja a költségeket – mentesítve mintegy a törvényes tartásra kötelezetteket a teljesítéstől, – a jogviszony nincs ellentétben a társadalmi felfogással.⁶⁸

Napjainkban észre kell venni, hogy a nyugdíjkassza prognosztizálható kiürülésével megszűnő ellátás helyét a törvényes tartáson alapuló hozzátartozói segítségnyújtás és az öngondoskodás kell, hogy átvegye majd. Ehhez igazodik már az új Ptk. is, amikor a Családjogi Könyvben – a rokонтartás keretében – rendelkezik a felmenő leszármazó általi tartási kötelezettségéről. Igaz, hogy a Ptk. nem hoz a Családjogi Törvénykönyvhöz (továbbiakban: Csjt.) képezt e tekintetben nagy változást, ám részletesebben írja le a kötelezettségek irányát, tartalmát – s mindezt nemcsak az egyenesági rokonokkal szemben.⁶⁹ Elsősorban a szülő gyermekeinek van tartási kötelezettsége felmenőjével szemben, akik hiányában a távolabbi

---

⁶⁵ XLIX. fejezet. A tartási és életjáradéki szerződés... 522. o.

⁶⁶ BH2007.188. BH2009.295 Tartási szerződés semmisségének megállapítását az kérheti, akinek ehhez elismerhető jogi érdeke indokolja.

⁶⁷ Kőrös: i.m. 387-388. o.

⁶⁸ Köles Tibor: XVII. fejezet A tartási és az életjáradéki szerződés. In: Petrik Ferenc (szerk.): Polgári jog. Kommentár a gyakorlat számára, 2. kiadás, HVG-Orac, Budapest 2012. 1572. o. Jóerkölcsbe ütközik, ha az élettárs a másik fél súlyos, gyógyíthatatlan betegségének, valamint a halál közeli időpontjának tudatában köti meg a szerződést. BH2002.310

⁶⁹ Szeibert Orsolya: XX. fejezet. A rokонтartás közös szabályai. In: Petrik Ferenc – Kőrös András (szerk.): Az új Ptk. magyarázata III/VI. Polgári jog. Családjog. Második, átdolgozott, bővített kiadás. HVG-Orac, Budapest 2014. 343. o.

leszármazókat kötelezi a törvény, úgy, hogy elsősorban a közelebb álló rokon kötelezettsége az elsődleges.⁷⁰

A törvényen alapuló tartásnak a szerződéssel szemben mindig előrébb kell állnia, ellenkező esetben felmerülhetne fedezetelvonás jellege pl. akkor, ha a kötelezett a fennálló törvényes tartási kötelezettsége ellenére olyannal köt szerződést, akivel kötelezettsége nem áll fenn, vagy a sorban hátrébb álló törvényes jogosulttal köt szerződést, elvonva ezzel az ellátás fedezetét a sorrend alapján előrébb álló rokonoktól. Azonban vannak olyan esetek is, melyeknél megfigyelhető az ex lege, illetve az ex contractu tartási kötelezettségek kollíziója. Amikor pl. a törvényes kötelezett a sorrend alapján előrébb álló törvényes tartásra jogosulttal köti meg az ügyletet. Ekkor adott esetben az ingyenes tartási szerződés megkerüléséről is szó lehet, a közeli hozzátartozók esetében fennálló ingyenesség vélelmének kikerülésével.⁷¹ A törvény világosan ezért rendelkezik a „ha a körülményekből más nem következik” vélelemről.

A törvényes tartás intézményének folyamatos kiépülésén kívül előtérbe kerülhetnek a gondozási, valamint az otthonházban nyújtott tartási szerződések is, elérve, hogy a Ptk. valamennyit nevesítse és részletesen szabályozza majd, megbontva ezzel a gondozási szerződéssel kapcsolatban már kialakult bírói gyakorlatot. Nem kellene e téren sem figyelmen kívül hagyni a külföldi jogot, ugyanis a fent írtak szerint különösen pl. a svájci jogban teret hódítanak az állami, illetve magángondoskodási intézmények.

1.2. A laesio enormis kizárása

Az alimentációs jogviszonyok szerencsejelleget többek között az is adja, hogy – a határidőre kikötött szerződések kivételével – nem lehet előre meghatározni, hogy a szolgáltatás eltartott életéhez igazodó futamideje mekkora lesz. Előfordulhat ilyenkor, hogy az eltartott által nyújtott ellenszolgáltatás értéke nagyobb, mint amennyi a tartás értéke volt, különösen, ha az eltartott szerződéskötés után rövid idővel meghal. Pl. az örökösök ilyenkor a feltűnő értékaránytalanságra hivatkozva indítanak pert, ám a kialakult bírói gyakorlat, továbbá a Ptk. 6:98. § (1) is leszögezi, hogy csupán erre hivatkozva, illetve a jogviszonyból fakadó kockázatokat vállalva nem támadható meg a szerződés.⁷² A szolgáltatás és ellenszolgáltatás esetleges „feltűnő” mértéket elérő, a szerződés megkötésekor fennálló bizonytalan aránytalansága az ügylet természetéből következik. Más érvénytelenségi – semmisségi – ok hiányában viszont akkor, ha ez a

---

⁷⁰ 2013. évi V. törvény 4:196. §

⁷¹ Benke: A tartási és az életjáradéki... 299. o.

⁷² BH1995.644; 2013. évi V. törvény 6:98. § (1) bek.

szerződéskötés kori bizonytalan aránytalanság bizonyosan megállapítható, a szerződés sikeresen megtámadható.⁷³

A szerencseszerződéseket természetüknél fogva tehát *laesio enormisra* hivatkozva megtámadni nem lehet,⁷⁴ amely szintén növeli a kockázatot.⁷⁵ A francia „*aléa chasse la lésion*” (az aleatórius elem kizárja a *laesio*-t) elv alapján, a kockázatos ügyleteknél fennáll egy pszichológiai elem, illetve egy matematikai elem. Előbbi szerint, aki ilyen ügyletet köt, az később nem hivatkozhat veszteségére, az utóbbi pedig kimondja, hogy nem lehet meghatározni a kockázatos ügyletet képező szolgáltatás pontos értékét.⁷⁶ A *laesio* szerencseügyleteknél való alkalmazhatóságát az osztrák, illetve olasz jog szintén kizárja.⁷⁷ A szerződés tartalmába tartozik a már fentebb is említett (1.1) *conventio tacita*, vagyis a hallgatólagos lemondás a szerződés *ex tunc* hatályú felbontása, így a *laesio* tekintetében.⁷⁸ A felek egymással szemben akkor léphetnek fel igényekkel, ha az eredménynek szándékosság vagy vétkes gondatlanság a kiváltója, ám a diszpozitivitás itt is érvényesül, így a felek eltérően is rendelkezhetnek a felentüli sérelem megtámadhatóságáról.⁷⁹

1.3. Színlelt szerződés

Gyakran előfordul olyan eset, hogy a szülő a gyermekét, esetleg más leszármazóját ki szeretné tagadni a köteleléséből, melynek érdekében – érvényes ok híján – tartással leplezett ajándékozási szerződést köt. Ez a szerződés semmisségére vezethető körülmény, azonban jogvita esetén a felek jogviszonyának tartalmát a leplezett szerződés alapján kell megítélni.⁸⁰ Tehát, ha bizonyítják a tartási szerződés színleltségét, az ajándékozásra vonatkozó rendelkezések válnak alkalmazandóvá, biztosítva így a leszármazóknak juttatandó kötelelésrészt.⁸¹

2. Az életjáradéki szerződés

2.1. Az életjáradéki szerződés elhatárolása a tartási szerződéstől az aleatórius jelleg szempontjából

---

⁷³ Pfv.I.20.252/2013/4. szám

⁷⁴ Az elvet Leyser támasztotta alá (Benke: A reményvétel... 243. o.), továbbá az olasz *Codice Civile* is kimondja, hogy az aleatórius jogviszonyoknál nem lehet alkalmazni a *laesio enormis* intézményét. (Benke: A reményvétel... 154. o.)

⁷⁵ Benke: A reményvétel... 154. o.

⁷⁶ Pókecz Kovács Attila: A felentüli sérelem dogmatikai konstrukciója a római jogban és a modern polgári törvénykönyvekben. Jura 2014. 2. sz. 120. o.

⁷⁷ Pókecz: i.m. 121., 123. o.

⁷⁸ Benke: A reményvétel... 154-155. o.

⁷⁹ Benke: A reményvétel... 248. o.

⁸⁰ 2013. évi V. törvény 6:92. § (2) bek.

⁸¹ Kőrös: i.m. 387-388. o.

Mind a régi, mind az új Ptk. szerint a tartási szerződés szabályait kell alkalmazni,⁸² többek között a szerződés írásbeliségére, ingyenességére, módosításra, megszüntetésre, szolgáltatás biztosítására.⁸³ A kódex rendelkezése alapján a járadékszolgáltatásra kötelezett a járadékszolgáltatásra jogosultnak, annak haláláig, meghatározott pénzösszeg vagy más helyettesíthető dolog időszakonként visszatérő szolgáltatására, a járadékszolgáltatásra jogosult ellenérték teljesítésére köteles.⁸⁴ Lényeges különbség, hogy ha megromlik a felek közötti bizalmi viszony, az még nem jelenti, hogy az életjáradéki szerződést módosítani, vagy megszüntetni kellene.⁸⁵ A régi Ptk. a pénzösszeg mellett még terménymennyiséget jelölt meg szolgáltatás tárgyául, azonban az új Ptk.-ban a jogalkotó csupán tágabb körben határozta meg a szolgáltatások lehetőségét. Ezek lehetnek többek között pénz, helyettesíthető dolog, ezek vegyesen, értékpapír, mezőgazdasági, élelmiszeripari termények, esetleg bányahozam.⁸⁶

Az új Ptk. – ellentétben a régivel – meg is határozza, hogy az időszakonkénti teljesítést havonta kell eszközölni, de a felek mást is kiköthetnek. E diszpozitív jelleg ugyanúgy érvényesíthető a jogosult haláláig történő járadékszolgáltatás tekintetében, mellesleg e rendelkezést az új Ptk. – csakúgy, mint a „helyettesíthető dolog” kifejezés esetében – az Mtj.-hez hűen alakította, a régi Ptk.-ban ez nem szerepelt.⁸⁷ A XX. század elején pl. a járadékfizetés mikéntjére nem volt expressis verbis rendelkezés, azt a szolgáltatás természetéhez igazították.⁸⁸

Az életjáradéki szerződés – a tartási szerződéshez hasonlóan – akkor szűnik meg a kötelezett halálával, ha az addig nyújtott járadék együttesen fedezi a jogosult által nyújtott ellenszolgáltatást,⁸⁹ ellenkező esetben a kötelezett örököseinek kell helytállni, amíg az értékeket kiegyenlítik. A felek nemcsak a hitelező (járadékszolgáltatásra jogosult), adós (járadékszolgáltatásra kötelezett), hanem harmadik személy haláláig is megállapodhatnak járadékszolgáltatásban.⁹⁰ Harmadik személy javára kikötött járadékszolgáltatás expressis verbis kimondása az SzJ-ben is visszaköszön. Az Mtj. alapján, a járadékszolgáltatásra való jogosultság csak akkor száll a jogosult vagy harmadik személy örököseire, ha a jogviszony visszerthes volt,

---

⁸² 1959. évi IV. törvény 591. § (2) bek., 2013. évi V. törvény 6:497. § (3) bek.

⁸³ Kőrös: i.m. 397. o.

⁸⁴ 2013. évi V. törvény 6:497. § (1) bek.

⁸⁵ BH2000.105

⁸⁶ Benke: A tartási és az életjáradéki... 315. o.

⁸⁷ Mtj. 1477. §: „Aki életjáradék szolgáltatására van kötelezve, azt kétség esetében a jogosultnak élete fogytáig köteles szolgáltatni Vadász – Szentkúthy – Cserta: i.m. 244. o.

⁸⁸ Zlinszky – Reiner: i.m. 739. o.

⁸⁹ BH2000.404

⁹⁰ Raffay: i.m. 355. o.

ingyenesség esetében nem.⁹¹ Ha a jogosult megérte annak az időszaknak a kezdetét, amelyre a járadékot a kötelezettnek még nyújtania kellett, de a jogosult anélkül halt meg röviddel ezután, hogy azt szolgáltatták volna, örökösei arányosan igényelhetik a ki nem szolgáltatott járadékot, amennyiben ilyen esetben a kötelezett teljesített, az vissza nem követelheti.⁹²

2.2. Az aleatórius jelleg esetei az életjáradéki szerződéseknél

Mivel az életjáradéki szerződésre a tartási szerződés szabályait kell alkalmazni, így elmondható, hogy a járadékszolgáltatásra kötelezett oldalán a tartási szerződésnél fennálló főbb kockázati elemek jelennek meg.

A kötelezettet védelme szempontjából azonban jelentős – a Ptk.-ban külön kifejezésre is kerülő rendelkezés – amely kimondja, hogy a jogosult nem érvényesítheti bírósági úton a hat hónapnál régebben lejárt és alapos ok nélkül nem követelt járadékot,⁹³ kivéve akkor, ha késedelmét ki tudja menteni. A hat hónapos határidőre megfelelően lehet alkalmazni az elévülés nyugvásának, illetve megszakadásának szabályait.⁹⁴ A Törvénykönyvek előtti jogban leginkább az évtizedek alatt nem érvényesített járadékot tekintették „elengedettnek”, mivel az utólagos, valamint egyszerre nagyobb összeg kifizetését jelentő szolgáltatás a kötelezett vagyoni helyzetének csorbulását, esetleg csődjét idézte volna elő.⁹⁵

E rendelkezés célja, hogy megakadályozza a jogosult tőkefelhalmozását, viszont, ha a kötelezett azt utólag kifizeti – mint naturalis obligatio – a visszakövetelés tartozatlan fizetés címén nem lehetséges.⁹⁶ Azonban e helyzet fordítva is igaz, vagyis a kötelezett nem törlesztheti az elmaradt járadékfizetést a korábbi szolgáltatásokhoz viszonyított túlfizetéssel.⁹⁷

A jogosult örököseinek is biztosította a jog a járadék követelését, amennyiben a jogosult elhalálozott. Az Mtj.-ben pl. volt olyan rendelkezés, hogy amennyiben a jogosult az adós hibájából meghal, úgy addig köteles a jogosult örököseinek a járadékot szolgáltatni, ameddig az elhalálozott személy valószínűség szerint élt volna. Ha az adós öngyilkos lesz vagy halálos ítélet miatt hal meg, úgy a járadékot az adós örököseinek kell teljesíteni.⁹⁸ Szintén a joggyakorlathoz tartozott, hogy ha az évenként kikötött életjáradék szolgáltatása határnaphoz volt kötve – viszont a jogosult még előtte halt meg – a kötelezettnek akkor is ki kellett szolgáltatni az örökösök

---

⁹¹ Vadász – Szentkúthy – Cserta: i.m. 245. o.

⁹² Kelemen: i.m. 420. o.

⁹³ 2013. évi V. törvény 6:497. § (2) bek.

⁹⁴ Kőrös: i.m. 397. o.

⁹⁵ Raffay: i.m. 338. o.

⁹⁶ Kecskés: i.m. 2114. o.

⁹⁷ Kelemen: i.m. 419. o.

⁹⁸ Vadász – Szentkúthy – Cserta: i.m. 245. o.

számára a járadék azon részét, amely az év kezdete, illetve a halálozási nap között eltelt időszakkal arányosan járt.⁹⁹ Hogy a járadék további szolgáltatására az örökösök valóban jogosultak-e, a szerződés ingyenessége, illetve visszerhessége a mérvadó.¹⁰⁰

Az életjáradéki szerződésnél előforduló tipikus semmisségi ok, az adásvételt színlelő szerződés, szűkebb körben a tulajdonjog-fenntartás nélküli részletvétel, ahol a cél az ingatlan vételárának részletekben történő megfizetése. A szerződések közötti különbségtételnél a huzamosságon, illetve a járadékszerűségen kívül vizsgálni kell a személyhez kötöttséget, valamint a kockázati elem fennállását is. A leplezni kívánt szerződés alapján kell a jogviszonyt megítélni, ha az ügyletben a felek kikötöttek a jogosult halála után, harmadik személy számára fizetendő összeget.¹⁰¹

Ha az életjáradéki szerződés megszűnik, és ha az ellenszolgáltatás tárgya ingatlan tulajdonjogának átruházása volt, túlmenne a szerződés célján a felek azon megállapodása, amelyben adásvételi jogot jegyeznenek be az ingatlan-nyilvántartásba abból a célból, hogy a kötelezett megszerezze az ingatlan tulajdonjogát a megszűnés ellenére, az azért teljesített szolgáltatásokért.¹⁰²

---

⁹⁹ Uo.

¹⁰⁰ A Magyar Polgári Népköztársaság Polgári Törvénykönyve. Az 1959. évi törvény és a törvény javaslatának miniszteri indokolása. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1959. 465. o.

¹⁰¹ Benke: A tartási és az életjáradéki 315-316. o.

¹⁰² BH2008.105

Közjog

